

Sengeløse

Har du lyst til at opleve en af Høje-Taastrup Kommunes smukke landsbyer, er Sengeløse sagen. I centrum af landsbyen finder du et gammelt idyllisk gadekær, som kirken og nogle af husene spejler sig smukt i. Men det er også i Sengeløse, du kan finde en frihedsstøtte fra 1797 til ære for godsejeren på Cathrineberg, som bønderne førhen havde fæstet under. Du kan slutte din tur i Sengeløse med at besøge dette gods, der ligger tæt ved landsbyen.

- Navnet *Sengeløse* blev første gang registreret i 1178 som *Siengeløse* og betyder *beboerne på græsgangen ved søen*.
- Området havde dog været beboet længe inden.
- For 10.000 år siden bosatte de første jægere sig ved *Sengeløse Mose*, der dengang var en stor sø.

- For ca. 1.000 år lagde landsbyen sig fast omkring gadekæret.

Mens gårdene dengang lå i en kreds omkring gadekæret, lå kirken mod vest, mens landsbyens huse enten lå på fællesarealet midt i Sengeløse eller øst for landsbyen.

-1680 talte Sengeløse én kirke, 16 gårde og 12 huse, der alle fæstede under det nærliggende gods *Cathrineberg*.

Har du børn med, kan du supplere turen med *Historisk Skattejagt for børn og voksne gennem Sengeløse*. Du kan hente den ved at scanne denne QR-kode.

Du kan komme til Sengeløse med bus 114, 115 og 116. Er du på cykel eller i bil, kan du parkere nær kirken. Begynd turen her.

1. Sengeløse Kirke er landsbyens ældste bygning og af den grund et naturligt udgangspunkt for en byvandring. Kirken, der er hvidkalket, er bygget af rå og kløvede kampesten, der stikker frem ved kirkens fod.

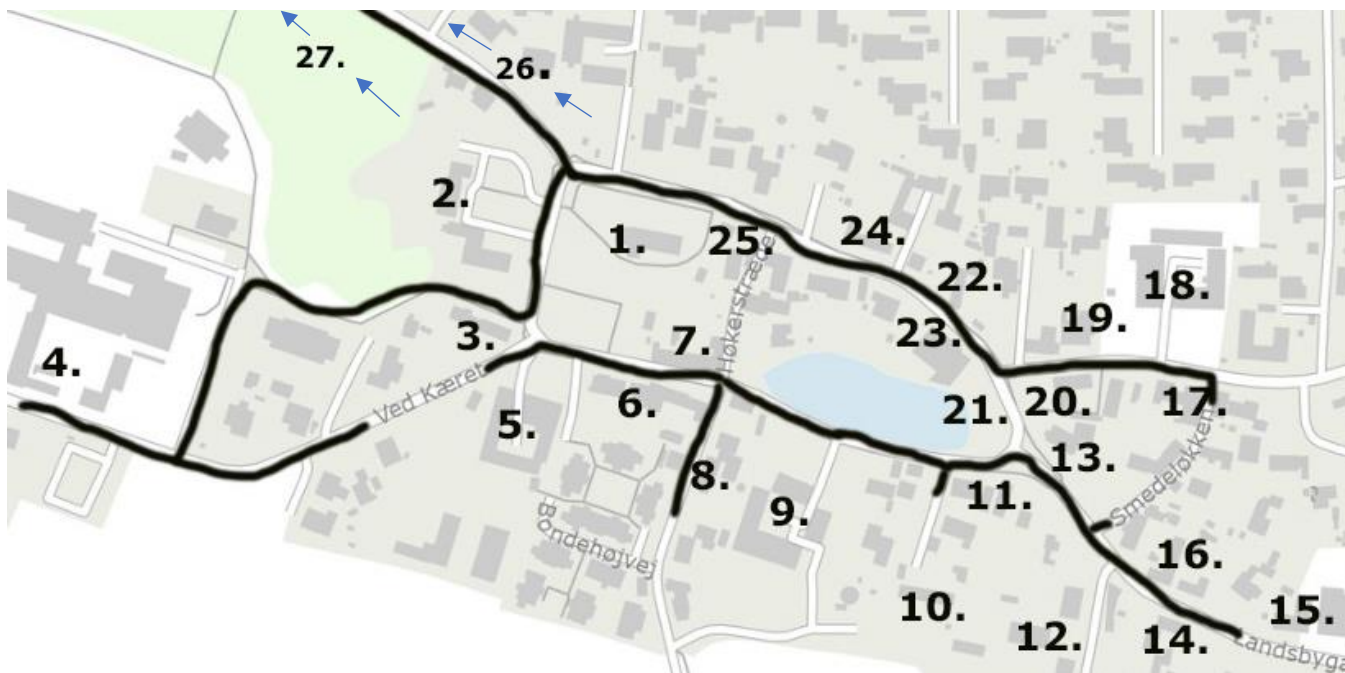
Kirken blev bygget omkring år 1100. Den blev viet til *Skt. Paul* og bestod oprindeligt kun af et kor og et skib med fladt loft. I løbet af de følgende 300 år blev kirken udvidet med et større kor mod øst, et tårn mod vest og et våbenhus mod den varme sydside. Kirkens loft blev i midt i 1400-tallet udskiftet med et krydshvælv.

Det ældste inventar er **døbefonten**, der er fra 1100.

I en af nicherne ses et **kalkmaleri**. Det forestiller *ærkeenglen Mikael* og *Maria*. Maleriet har været tilmuret indtil for nylig. Ret interessant blev det omkring 1420 malet for at omkransede det gamle romanske vindue.

Altartavlen er fra 1650 og forestiller nadveren. Rundt omkring den ses 5 statuetter, der bla. symboliserer *håb*, *styrke*, *kærlighed*. I tårnrummet mod vest er **Margrethe Snubbes gravsten** fra 1311. Hun var datter af *Peder*

Snubbe, der blev født på den gamle Roskildevej syd for Vridsløsemagle, og som siden ejerede *Bytteborg* (se punkt 27).

Udenfor indgangen til kirken står noget så usædvanligt, som en **Frihedsstøtte**. Den blev rejst af taknemmelige bønder i 1797 for *Lauritz Lassen*. I forbindelse med landboreformerne havde Lauritz Lassen, der var godsejer på *Cathrineberg* fra 1789-1823, tilbudt Sengeløses bønder, der alle fæstede under ham, at de kunne købe deres gårde for 2.000 rigsdaler.

På stenens ene side står der en lovprisning af ham. Der står bl.a. "Bønder opreise denne Steen til Minde for deres Børn og Afkom at Iorddrotten Lauritz Lassen lagde Grunden til deres Velstand." På bagsiden så man førhen bøndernes initialer. Stenen stod oprindeligt ved *Roskildevej*, men blev i 1827 genrejst her på *Lauritz Lassens* grav og forsynet med en gravskrift på forsiden.

Gå ud af lågen mod vest.

2. Sengeløse Præstegård (Landsbygaden 68)

Præstegården ligger lige overfor kirken.

I 1942 brændte den gamle strå-tækte præstegård. Man byggede kort efter en ny. Den er i dag omdannet til *Sognegård*, mens præsten bor i den gule villa fra 1982 (*Landsbygaden 70*).

Fortsæt mod syd til *Ved Kæret*. Tag stien, der går forbi et gammelt hus.

3. Gammelt husmandshus (Ved Kæret 12).

Huset er et typisk husmandshus i bindingsværk fra 1827. Nyd de krogede vægge.

Følg stien bagom. Nogle legearealer vidner om, at du er på vej ud til skolen.

4. **Sengeløse Skole** (*Spangåvej 10*) er fra 1925. Det er Sengeløses tredje skole. Den blev bygget som en af de første centralskoler i

Danmark. Den samlede *Sengeløse Sogns* tre landsbyskoler i *Sengeløse*, *Vridsløsemagle* og *Vadsby*. Flere børn fik fremover en længere vej til skole, men til gengæld fik de faglokaler i den nye skole. Siden blev skolen udvidet og forhøjet i 1943 og 1958. Foruden skolen lå kommunkontoret en overgang her.

I dag kan man se *Sengeløse Kommunes byvåben* fra 1972 på en af facaderne. Det er tegnet af *Jens Quistgård*, der var tilknyttet

Eslaus keramikfabrik. Det forestiller Sengeløse Kirke og to popler, der spejler sig i gadekæret. Byvåbenet kom dog kun i brug i 2 år, for allerede i 1974 blev *Sengeløse Kommune*, under stor protest, lagt sammen med *Høje-Taastrup Kommune*.

Nyd synet af markerne og gå tilbage til landsbyen.

5. Skyttegården (Ved Kæret 25)

Gården ligger på sin oprindelige plads og har navn efter den skytte på *Cathrineberg*, der i 1797 købte gården. Skyttens familie, familien *Larsen*, har siden ejet gården og gør det den dag i dag, hvor de har bortforpagtet jorden.

-Man ved ikke, hvor byens *bystævne* lå i fællesskabets tid, men måske lå det her. *Skyttegården* hed nemlig tidligere *Tinggården*.

I 1922 anlagde en forpagter fra *Cathrineberg Mølle* en motormølle overfor gården. Den var aktiv indtil 1970'erne. Den blev siden revet ned og jorden inddraget til kirkegård.

Byens fattighus lå førhen i et hus nær *Skyttegården*. Det var også her, at byen brønd var indtil 1928.

Førhen lå *Skyttegård* tæt ved **Bondehøjgård**. Da man i 1792 udskiftede Sengeløses jord, var det svært at tilpasse gårdenes pladser efter de nye retningslinjer. *Skyttegårdens* ene længe rager derfor ca. 1 m ind på *Bondehøjgårds* grund.

I dag er *Bondehøjgård* revet ned og erstattet af en række nyere andelsboliger fra 2005. (*Bondehøjvej 4*).

Fortsæt ned ad vejen *Ved Kæret*

6. Nyd de to huse på højre hånd. Det er to af de gamle **husmandshuse**. Dele af det første hus (*Ved Kæret 19*) er fra 1775, mens nabohuset (*Ved Kæret 17*) er fra 1827.

7. **Sengeløse Skole 1834-1925** (*Ved Kæret 4*). I den aflange bygning på venstre hånd holdt Sengeløses anden skole til, indtil den blev afløst af den nuværende

skole (se punkt 4). Dengang var der skolestue i hver af husets to ender. I husets midte boede førstelæreren i en større lejlighed, mens andenlæreren kun havde et par værelser.

Da skolen flyttede ud til *Spanåvej* i 1925, indrettede *Købmand Jensen*, i folkemunde kaldet *den lille købmand*, en lille butik i den ene ende. *Frisør Rasmussen* flyttede ind i midten og *Slagter Jacobsen* holdt til i den anden ende.

I dag er den privatbolig. For enden af huset fører en lille smutvej op til *Landsbygaden*. Den hedder *Høkerstræde*.

Overfor den gamle skole ligger et gammelt hus fra 1880 (*Ved Kæret 15*). Det blev førhen kaldt *Ole Nil'ens* hus.

Gå et smut op ad **Bondehøjvej**.

8. Snedkergården (*Bondehøjvej 1*). Huset er fra omkring 1900. Man har altid beskæftiget sig med træ her. I begyndelsen af 1900-tallet, var det tømrer Aage, der boede her. Siden blev han afløst af andre, og i 1996 har der boet en snedker her.

Også i nabohuset (*Bondehøjvej 3*) boede der en **tømrer** omkring 1900. Huset er fra 1881, som der står på husets gavlf.

Huset (*Bondehøjvej 5*) er fra 1882. Her boede **jordemoderen** en overgang. I 1906 blev huset købt af en **skrædder**. Mens han boede her, åbnede han en købmandsbutik. I 1918 flyttede den ned på Landsbygaden (*se punkt 23*).

Foran ligger nu marker. Vend om og gå tilbage.

9. Baunehøjgård (*Ved Kæret 13*). Gården ligger på sin oprindelige plads. Førhen havde den, som alle de andre gårde, haft møddingen ud mod vejen. Da ejeren i 1878 byggede et nyt stuehus, valgte han at 'vende' gården, så stuehuset fremover lå med udsigt til gadekæret. Det er kun selve gårdkomplekset, der ligger her i dag, for det meste af jorden er midt i 1900-tallet solgt til nabogården *Refdalsgård*.

Gå kort efter op ad den lille stikvej.

10. Træskomageren (*Ved Kæret 7*).

I det gule hus holdt træskomageren tidligere til. Huset er gammelt. Måske er det en længe fra *Klevehøj*, der før udskiftningen 1792 lå her.

11. Huset ved broen (*Ved Kæret 1*)

Det smukke hvide hus med sort bindingsværk er fra 1857. Det er oprindeligt fraskødet Refdalsgård. Førhen kaldte man det *Kristine ved Broen*. Kristine, der var malkepige på *Refdalsgård*, boede først i 1900-tallet med sine 2 piger her. Når det hed *ved Broen* skyldes det måske, at der førhen løb en grøft under vejen her. *Følg vejen til højre*.

12. Refdalsgård (*Landsbygaden 21*) Bag *Sengeløse Pizzeria & Burgerhouse* ligger den tredje af Sengeløses gårde. Gården lå førhen længere nede ved vejen, men flyttede i 1885 længere op på grunden. Det er denne gård, du ser i dag. Allerede i 1900-tallet købte ejeren *Baunehøjgård*. Siden blev markerne omdannet til gartneri, hvor der især blev dyrket kål, men også persille og dild. I dag er markerne frasolgt og til en, der dyrker korn på dem, mens området omkring gården er solgt fra.

På den anden side af vejen lå på landboreformernes tid tvillingegårdene **Solbakkegård** (*matr. 11*) og bag den **Odingård** (*matr. 14*). I 1857 flyttede *Odingård* ud til sin jord. I forbindelse med en brand på *Solbakkegård* i 1892 brændte gården og mange af nabobygningerne ned. Efter branden flyttede *Solbakkegård* også ud til sine marker, mens nye huse kom til på brandtomten.

13. Sadelmager og Telefoncentral. (*Landsbygaden 34*)

I 1894 blev dette hus genopført på en del af brandtomten efter *Solbakkegård*. En sadelmager flyttede ind i huset. Det var også her, at konen kort efter åbnede en telefoncentral. I dag er huset i privateje og malet gult med røde vinduer.

Gå lidt op ad *Landsbygaden*. Her ligger fortsat et par af *Sengeløses gamle huse*.

14. Førhøen lå en del af Sengeløses huse her øst for byen. Ved siden af *Refdalsgården* ligger et af de **gamle huse** (*Landsbygaden 17*). Det er fra 1829.

Fortsat op ad *Landsbygaden*

15. Sengeløse Kro (*Landsbygaden 18*).

På den modsatte side ligger *Sengeløse Kro*. Huset blev bygget i 1902 som *Sengeløse Forsamlingshus*. Det var her man fx holdt juletræsfeest og opførte amatørteater, og det var her *Sengeløse Idrætsforening* holdt til fra 1904. I 1930'erne kom forsamlingshuset på private hænder og blev i den forbindelse omdannet til kro. Siden har der været kro her.

Gå tilbage ned mod landsbyen.

16. Nyd undervejs synet af det gamle hus (*Landbygaden 28*). Det er fra 1777.

Fortsat ned ad den lille smøge *Smedeløkken*, hvor al bebyggelse nedbrændte 1892.

17. Smedeløkken.

Kort efter branden blev der opført nogle nye huse. Et par af disse huse ligger her fortsat. På venstre hånd er det *Landsbygaden 32* og på højre hånd *Smedeløkke 2*.

I hjørnehuset for enden af smøgen ud mod *Sognevangen*, lå førhen en af *Sengeløses smedjer* (*Sognevangen 4*). Da smeden i 1900-tallet var børneglad, tillod han også andre af landsbyens børn at forsøge sig med at smede fx små harvetænder eller plovjern.

I sidste del af 1900-tallet, var det ikke jern, men biler man arbejdede med her.

18. Langagergaard

(Sognevangen 7) ligger på den modsatte side af gaden. Mens længerne ud mod gaden er kalket hvide, er stuehuset bagved rødt med sort bindingsværk. Gården er en af Sengeløses maleriske gårde og ligger på sin oprindelige plads, selvom bygningerne her er fra 1897. Ligesom et par af de andre gårde, er gårdens jord bortforpagtet i dag.

Tidligere lå **Østergårdens** til højre for den, men den er i dag omdannet til boliger, ejeren lejer ud i dag. Gården har fortsat lidt jord, der dyrkes af ejeren. *Fortsæt til venstre ned mod landsbyen.*

19. I huset (Sognevangen 3) startede den driftige vognmand **Iversen** i 1924 **De blå Busser**, der forbandt Sengeløse og dens beboere med omverdenen.

Nyd også nabohuset (Sognevangen 1) på hjørnet, der er fra 1887.

20. **Sengeløse Brugsforening 1892-1994.**

Efter branden i 1892 købte **Brugsen**, der i 1887 havde åbnet en forretning i **Landsbygaden 29**, en del af Solbakkegårds brandtomte og byggede en ny butik her. Senere blev der opsat en **BP-tank** foran Brugsen, og der kom flere tilbygninger til. Det var især bønder og gartnere, der købte ind i Brugsen.

I 1994 flyttede Brugsen over gaden (se punkt 23). Siden er den gamle Brugs revet ned. Den blev i 2008 erstattet af 5 nye beboelseshuse, men der er fortsat en tank her. Det er bare ikke en BP-tank, men en OK-tank.

21. Foran gadekæret er der en **mindesten**, der bærer et lille vers. Den er rejst til minde om freden den 5. maj 1945.

*Fortsæt ned ad Landsbygaden. Førhen lå Sengeløses **Sprøjtehus** på venstre hånd. Det er nedrevet i dag.*

22. **Landsbygaden 44-46.** Nyd det gamle dobbelthus på højre hånd, der har gavl mod vejen. Det er et par af landsbyens ældste huse. Den del af huset, som vender ud mod vejen, er fra 1577. Den anden er fra 1777.

23. Købmand/ Brugs

(Landsbygaden 23)

- I 1918 flyttede '**Skrædderen**' her ned (se punkt 8) og åbnede en købmansbutik. Den blev i folkemunde enten kaldt '**Skrædderen**' eller '**den store købmand**'. Foruden købmand havde han et lille brøddudsalg med brød fra Taastrup.

- I 1972 blev det gamle hus revet ned til fordel for den butik, der ligger her i dag.
- I 1994 overtog Brugsen butikken og er der den dag i dag. I 2021 blev **Dagli' Brugsen** den første ubemandede Brugs i Danmark. Medlemmerne kan fremover fra klokken 5-7 om morgenen og klokken 21-22 om aftenen betjene sig selv.

24. **Rosenly** (Landsbygaden 52). Lidt fremme på højre hånd ses et smukt gult hus fra 1777, altså et af de helt gamle huse.

Nyd også synet af det gamle hus, lidt længere fremme, **Landsbygaden 56**, der ligger lidt tilbage på grunden. Det er også fra 1777.

25. **Sengeløse Smedie** (Landsbygaden 31), eller den gamle smedje, lå igennem 1900-tallet i dette hus fra 1900.

Klokkerhuset (Landsbygaden 33). Stands op og nyd nabohuset. Her lå **Sengeløses første skole indtil 1834**. Det var dengang degnens hus, og det var ham, der holdt skole her. Det var i hans stue, at undervisningen dengang foregik. Om det var belastende vides ikke, men det giver måske stof til eftertanke, at det var ham, der var degn fra 1776-1827, der skænkede grunden til den anden skole, **Ved Kæret 4**, hvor den siden blev bygget (se punkt 4). Bagefter boede **klokkeren** en overgang her. I dag er det privatejet.

Du er nu ved turens udgangspunkt. Du kan evt. forlænge turen og køre eller gå ud og se det gamle gods, beboerne i Sengeløse førhen fæstede under. Fortsæt ud ad Cathrinebergvej.

26. Mejeri og Maskinfabrik (Cathrinebergvej 4)

Fra ca. 1890 til 1932 lå andelsmejeriet **Vasekilde** her. Dengang var der også et lille udsalg her. Mejeribestyreren omkring 1904

- I 1930'erne var her **dødkogeri**.
- I 1938 åbnede **Sengeløse Maskinfabrik**.
- I dag er her **Dæk- og Autoservice**.

Fortsæt længere ud ad vejen. På venstre side fører en allé op til Cathrineberg gods. Det er en privat vej. Lidt oppe ad den, er en bro, der bærer navnene på mange af godsets ejere.

27. **Cathrineberg** ses længere fremme på venstre hånd. Det er det gods bønder og husmænd i Sengeløse førhen fæstede under.

- Godset hed i middelalderen **Bytteborg** og var dengang en herregård med volde, grave og vindebroer. I 1230'erne tilhørte det **Snubbeslægten**.

- I 1326 blev det overdraget til bispestolen i Roskilde.
- Ved reformationen 1536 overgik det til kongen. Han solgte det i 1542 til sin rigskansler. På dette tidspunkt hed det **Rårup**.
- Efter krigen med svenskerne i 1658-60 blev godsets hovedgårdsjord udvidet med jord fra en nærliggende landsby **Rårup**. I 1664 fik det navnet **Cathrineberg**, opkaldt efter godsets daværende frue, fru **Katrine Sehested**.

- Det var dette gods **Lauritz Lassen** besad (se punkt 1).

I 1806 opførte han en ny en étages hovedbygning.

- I 1919-20 stod arkitekt **Anton Rosen** bag en ombygning, hvor hovedbygningen blev forhøjet.

- I 1948 blev hovedbygningen fraskødet. Den rummer i dag plejehjemmet **Holme**.

Godsejeren har siden boet i en villa fra 1950 tæt ved de gamle

avlslænger. For nylig er godset overdraget til den ene af godsejerens døtre. Det er hende, der driver godset i dag. På godsets 630 td. land dyrkes der i dag byg, hvede, raps og frøgræs.

Har du fået lyst til at se nærmere på en af de 13 andre landsbyer i Høje-Taastrup Kommune, så scan denne kode.

